תזריע

א. גרסינן בגמ'[1]: „מה שמו (של משיח) . . רבנן אמרי חיוורא דבי רבי שמו (מצורע של בית רבי. רש"י) שנאמר[2] אכן חלינו הוא נשא ומכאובינו סבלם ואנחנו חשבנוהו נגוע מוכה אלקים ומעונה".

וצריך ביאור — למה מתבטא הענין ד„חלינו הוא נשא ומכאובינו סבלם" בענין של „נגוע" (מצורע) דוקא, ועד ששמו „חיוורא" (מצורע), ולא בשם סתם של סבל וחולי.

לכאורה יש לבאר זה ע"פ ביאור רבינו הזקן[3] עה"פ[4] „אדם כי יהי' בעור בשרו" — דזה שנאמר כאן תואר „אדם" דוקא, שהוא שם המעלה של ישראל, הוא לפי שענין הנגעים שהם „בעור בשרו" מורה על „בחי' התחתונה . . (ש)לא נתברר הרע והפסולת ממנו", והיינו, „שברוחניות בעבודת ה' תיקן במעשיו וביירר הרע מן הטוב בכל הדברים, רק פסולת שבסוף לבושיו עדיין לא נתברר", ונמצא שענין הנגעים שייך רק באדם השלם שכבר גמר עבודת „התבררות הרע מן פנימיות הגוף ונפש" וחסר אצלו רק הבירור בחיצוניות שלו [וכמבואר שם, שזהו הטעם ש„מצות נגעים אינו נהוג בזמננו זה אחר החורבן . . זהו אינו בנמצא אצלנו, שאף הצדיק והטוב עדיין הרע קצת בפנימיות"].

ועפ"ז יש לומר, שמטעם זה נקרא משיח בשם „מצורע" דוקא, להורות שהוא יהי' אדם השלם בתכלית (וכמ"ש[5] „הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד"), ולכן נקרא „נגוע" כי החולי והמכאוב שבא לברר הוא רק הבירור ד„סוף לבושיו".

ובעומק יותר אולי יש לומר[6]: אריכות הגלות הזה האחרון היא כדי לברר ולזכך את ישראל (ע"ד „כור הברזל"[7] דגלות מצרים), והזמן דעקבתא דמשיחא, סוף זמן הגלות, הוא הזמן דבירור היותר אחרון, בירור הרע והפסולת החיצונית ש„בסוף לבושיו" (דכלל ישראל), שבירור זה ייעשה על ידי משיח.

וזהו שמשיח נקרא „מצורע" מפני ש„חלינו הוא נשא ומכאובינו סבלם גו'", שזהו מצד פעולתו של משיח בבני ישראל, לברר פסולת זו ש„בסוף לבושיו" דכלל ישראל (ולא שהוא נגוע מצד עצמו ח"ו).

ב. אבל אין זה ביאור מספיק. שהרי ענין ה„שם" בא לתאר מהותו וענינו

---

1) סנהדרין צח, ב.
2) ישעי' נג, ד.
3) לקו"ת פרשתנו כב, ב. וראה אלשיך פרשתנו עה"פ.
4) פרשתנו יג, ב.
5) ישעי' נב, יג. תרגום עה"פ. זח"א קפא, ב. וראה תנחומא תולדות יד (ובהוצאת באבער — כ) שהוא למעלה גם ממשה. ולהעיר מלקו"ת שם, דבחי' אדם הוא למעלה גם מבחי' משה (שנק' „איש האלקים" — ר"פ ברכה. תהלים צ, א). ע"ש.
6) ראה בכ"ז לקו"ש חכ"ב ע' 78 ואילך.
7) ואתחנן ד, כ. תו"א עד, א־ב. ובכ"מ.

העיקרי של הנקרא בשם זה[8], ובענינו: אע"פ שמשיח „מחולל מפשעינו"[9], עד שמשיח עצמו „הוא[10] מנוגע"[11], מ"מ לכאורה אין זה ענינו העיקרי של משיח, כי זהו ענין שלילי (בירור הרע והעונות של בני ישראל), ואילו ענינו העיקרי של משיח הוא גאולתם של ישראל — בנין בית המקדש וקיבוץ נדחי ישראל כו'[12], ולמה נקרא[13] על שם פעולתו השלילית („מצורע"), ולא על שם הגאולה עצמה?

ועכצ"ל שיש בתוכן ענין ה„נגע" גם רמז על עיקר ענינו של משיח, הגאולה שתבוא על ידו.

ויש לומר, שענין זה נרמז גם בדיוק לשון המדרש[14] עה"פ[15] „והצרוע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים גו'" — „והצרוע זה בית המקדש, אשר בו הנגע זו עבודת כוכבים . . בגדיו יהיו פרומים אלו בגדי כהונה וכו'". ולכאורה ל' המדרש „והצרוע זה בית המקדש" צע"ק, דהול"ל „זה בית המקדש שנחרב" (וכיו"ב)[16], ומהו „והצרוע זה בית המקדש", דמשמעו שזהו תוכן ענין המקדש עצמו.

ויש לומר, שבזה מרמז המדרש, דיש תוכן חיובי בענין הנגע, שמצד זה נקרא המקדש בשם „והצרוע" (עוד לפני שניתן בו „הנגע זו עבודת כוכבים", שאז נעשה „צרוע" לגריעותא), כמו שמשיח נקרא בשם „חיוורא (מצורע) דבי רבי".

ג. ויש לבאר זה ע"פ מ"ש אדמו"ר הזקן שם[17] עוד ענין בנוגע לנגעים, וז"ל: „נגעים דברים גבוהים הן, שאינו נק' טמא עד שיקראנו הכהן טמא[18], וכשעדיין לא קרא לו שם טמא אין הנגעים בכלל טומאה אלא אדרבה הם אורות עליונים, רק שהם דינא קשיא דקדושה[19] . . והובא אל אהרן הכהן, שנתעלים ע"י הכהן שהוא חסד עילאה . . ויוכל להמתיק

---

8) ראה בארוכה בזה „תשובות וביאורים" (קה"ת, תשל"ד) ס"אי. לקו"ש ח"ו ס"ע 35 ואילך ובהערות שם. וש"נ.

9) ישעי' נג, ה. הובא בפרש"י סנהדרין שם ע"א ד"ה סובלי חלאים.

10) ל' רש"י שבהערה הקודמת (בפירוש דברי הגמ' שם שמשיח יושב בין „סובלי חלאים" (מנוגעים. רש"י)).

11) ולא רק ש„אנחנו חשבנוהו נגוע".

12) ראה רמב"ם הל' מלכים רפי"א ושם בסופו.

13) בלקוטי לוי"צ „ליקוטים" על מחז"ל (ע' קו), ש„יש ד' שמות למשיח . . הדעה דרבנן . . דחיוורא דבי רבי שמו, הפירוש הוא שהוא מעונה בצרעת . . אבל לא שזהו שמו, רק הענין שהוא מוכה בצרעת".

אבל לכאורה אין כוונתו להפקיע מחז"ל זה מפשוטו שלא יהי' נקרא בשם זה „חיוורא דבי רבי", אלא שאינו דומה לד' שמות „מנחם שילה ינון חנינה" שהם שמות בנ"א, משא"כ השם ד„חיוורא דבי רבי" הוא רק ע"ש „הענין".

---

*) אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"א ס"ע רפח ואילך. המו"ל.

14) אי"ר פתיחתא כא. הובא ביל"ש פרשתנו עה"פ.

15) פרשתנו יג, מה.

16) משא"כ ל' רז"ל (ויק"ר מצורע ס"פ יז) בדרשת הפסוקים (מצורע יד, לד ואילך) דנגעי בתים — „בית ארץ אחוזתכם — זה בית המקדש", שמובן שלא נאמר „בית המקדש שנחרב".

17) לקו"ת שם. וראה ג"כ סהמ"צ להצ"צ מצות טומאת המצורע בתחילתה. ע"ש.

18) משנה נגעים רפ"ג. רמב"ם הל' טומאת צרעת פ"ט ה"ב. וראה תו"כ ורש"י פרשתנו יג, ב. תו"כ ר"פ מצורע.

19) ומציין לע"ח שער לאה ורחל פ"ז. ע"ש.

דינים כשאומר טהור כו'". זאת אומרת, שעצם החפצא ד„נגע" (קודם קריאת שם טמא ע"י הכהן) אינו ענין של טומאה, אלא אדרבה, ענין של קדושה.

ויש לומר, שענין זה בא לידי ביטוי גם בנגעים כפשוטם — במראות הנגעים שמלכתחילה הם טהורים, אף שגם הם צריכים להביא אל הכהן[20] שהוא יאמר „טהור": נגעים אלה הם מלכתחילה ענין של קדושה, ופעולת הכהן בהם (אמירת „טהור") אינה כדי לטהרם מן הטומאה, אלא להמתיק הגבורות בחסדים, להפכם מ„דינא קשיא" לענין של חסד.

[אלא שמדינים „קשים" אלו דקדושה, יכול להשתלשל אח"כ ענין של רע[21] (וכ־ידוע, שמריבוי הצמצומים של מידת הדין והגבורה נשתלשל ענין הרע) — והם מראות הנגעים הטמאים].

ד. עפ"ז יש להוסיף עוד יותר, דלא זו בלבד ששורש ענין ה„נגע" הוא בקדושה, „דינא קשיא דקדושה", אלא עוד זאת, שבשרשו (הראשון) הוא דרגא נעלית ביותר (בקדושה גופא).

וע"ד המבואר[22] בענין מדת הגבורה שלמעלה, ששרשה ומקורה אינו ענין של דין וצמצום (מניעת ההשפעה), אלא אדרבה, גבורה מלשון תגבורת, תגבורת החיות (ע"ד גבורות גשמים[23]), השפעה בהתגברות יתירה שלמעלה מכלי קיבול של המקבל [שלכן נמשך ומשתלשל מזה אח"כ ענין הצמצום והגבורה (מניעת השפע) כפשוטה, ובפרט כשהמקבל אין ביכלתו להכיל שפע רב כזה].

וכן בענינו, דענין ה„נגע" בשרשו הראשון הוא תגבורת הקדושה. אלא שמזה משתלשלים „דינים קשים" כפי שהם עדיין בעולם הקדושה; ומדינים קשים אלו נשתלשלו אח"כ למטה יותר מראות הנגעים הטמאים.

ויש לומר, שענין זה נרמז בלשון אדה"ז הנ"ל שהנגעים „כשעדיין לא קרא לו שם טמא . . הם אורות עליונים" (ולא כ' „אורות דקדושה" וכיו"ב) — שבזה מרמז, ששרש ענין הנגעים הוא לא רק דינים קשים דקדושה, אלא למעלה יותר — „אורות עליונים", היינו לא רק ענין של אור וגילוי אלקות, אלא עוד זאת — „אורות עליונים", שלמעלה מתחתון, מ־מדידה והגבלה.

[וכן הוא בעבודת האדם, לפי המ־בואר[24] שענין ה„נגע" בעבודה רוחנית הוא „רצוא" בלי „שוב", היינו העבודה ד„כלות הנפש", שהיא התשוקה לצאת ממדידות והגבלות[25] ולידבק באלקות בביטול גמור, ואין זה כפי הכוונה ה־עליונה, שצ"ל העבודה ד„שוב" דוקא, להמשיך אלקות בעולם, ע"י העבודה דתורה ומצוות, נשמה בגוף דוקא.

הרי ששורש ענין הנגע בעבודת האדם היא עבודה נעלית ביותר, „רצוא"

---

20) פרשתנו יג, לח־לט.

21) הגהות הצ"צ ללקו"ת שם (אוה"ת פרשתנו כרך א ע' רנב). לקו"ת פרשתנו כד, א בהגהה (ע"פ ל' הע"ח שם).

22) תו"א ר"פ נח (ט, ג). וראה שם קיז, ג. ועוד.

23) משנה ריש תענית. ובגמ' שם „שיורדין בגבורה".

24) לקו"ת מצורע כה, ב. סהמ"צ להצ"צ שם פ"א בארוכה. וראה גם סה"ש תנש"א ח"ב ע' 492 ואילך.

25) להעיר מתורת לוי יצחק (ע' קסא) דמצורע „הוא בתוהו . . המצורע גי' תה"ר".

וכלות הנפש (שהיא האהבה ד„בכל מאדך", למעלה ממדידה והגבלה)[26], אלא דכאשר אין אח"כ גם ענין ה„שוב", ה"ז לא כפי הכוונה].

ה. ע"פ כהנ"ל יובן גם הטעם שמשיח (ועד"ז ביהמ"ק) נקרא בשם „מצורע"[27], כי ענין הגאולה הוא — היציאה מכל מיצרים וגבולים, תגבורת הקדושה[28], שהיא התגלות האלקות של־מעלה ממדידה והגבלה[29].

וזה גופא בא ע"ז ש„חלינו הוא נשא גו'", שבזה נעשה הבירור והזיכוך היותר אחרון של בני ישראל בעקבתא דמשיחא, ובמילא נעשים כלים להתגלות של „אור־רות עליונים",

וזוכים לקיום היעוד[30] „ולא יכנף עוד מוריך [פי' שלא יתכסה ממך בכנף ו־לבוש[31]] והיו עיניך רואות את מוריך", בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, ותיכף ומיד ממש.

(משיחת ש"פ מצורע תשל"ג)

---

26) ראה בארוכה ד"ה שובה ישראל תרנ"ט (ועוד) בגודל מעלת העבודה ד„רצוא" שמצד קו השמאל דוקא. וראה לקמן הערה 28.

27) עפ"ז יומתק מ"ש באוה"ח (מצורע יד, ח), ד„שתי צפרים חיות טהורות" של טהרת המצורע (מצורע שם, ד) „הם ב' משיחים" (ע"ש באורך) — כי שלימות טהרת המצורע היא — גילוי „מצורע" דקדושה בשרשו הכי עליון, שהוא דרגת „משיח" שנק' „מצורע", כבפנים.

ולהעיר מאוה"ת לנ"ך (ע' צג) — בביאור מחז"ל ד„משיח חיוורא דבי רבי שמו" — ד„משיח שהוא גילוי פנימיות עונג העליון סובל הנגע בכדי שע"י יומשך העונג תלג חיור".

28) ראה לקו"ת קרח (נד, סע"ב ואילך) ש־לעת"ל יהיו הגבורות עיקר (ע"י בירור עולם התהו). ע"ש. וראה גם אוה"ת לנ"ך שם, דזה ש„צ"ל ברוא דסומקא" הוא „כי לע"ל יתעלו הגבורות להיות גבוהים מחסדים כו'". ע"ש. וע"פ המבואר בפנים י"ל שגם ענין זה חלק מענין ה„מצורע" (שורש הגבורות).

29) ולהעיר מחידושי אגדות מהר"ל לסנהד־רין שם (ועד"ז בנצח ישראל ספמ"א), שמשיח נק' מצורע „כי הצרעת היא דבר חוץ למנהגו של עולם . . המשיח יהי' . . חוץ לטבע ומנהגו של עולם". — וראה גם ביאורו בחדא"ג לסנהדרין (קא, ב) „כי המלך דומה לגמרי אל המצורע . . נבדל מן העם" (ומציין לביאורו הנ"ל בנוגע למשיח).

30) ישעי' ל, כ.

31) תניא פל"ו.